

A large, stylized number '25' is positioned on the left side of the page. The '2' is light grey and the '5' is a darker grey. The number is partially obscured by a horizontal band of light green color that spans the width of the page.

# Jaarverslag

Hof van Discipline & Raden van Discipline



# Jaarverslag 2015

Hof van Discipline & Raden van Discipline

# Inhoud

## Jaarverslag 2015 > Inhoud

<b>1.</b>	<b>Voorwoord en inleiding</b>	<b>5</b>
<b>2.</b>	<b>Over tuchtrechter en tuchtrecht</b>	<b>9</b>
2.1	Algemeen	9
2.2	De tuchtcolleges	11
2.3	Samenstelling van de tuchtcolleges	12
2.4	Wie kan klagen?	12
2.5	Over wie kan worden geklaagd?	13
2.6	Waarom wordt getoetst?	13
2.7	Indienen van een klacht	14
2.8	Instructie door de deken	14
2.9	Voorzittersbeslissing	15
2.10	Behandeling ter zitting, inzage stukken	15
2.11	Openbaarheid van de zittingen	15
2.12	Hoger beroep	15
2.13	Maatregelen	16
2.14	Griffierecht en kostenveroordeling	17
2.15	Publicatie van beslissingen	18
2.16	Bijzondere procedures	18
2.17	Nadere informatie	20

<b>3.</b>	<b>Jaarcijfers 2015</b>	<b>21</b>
3.1	Raden van Discipline	21
3.1.1	Aantal advocaten per raad van discipline	21
3.1.2	Aantal zaken per raad	22
3.1.3	Inhoud beslissingen	23
3.1.4	Aard van de gegronde klachten	27
3.2	Hof van Discipline	29
3.2.1	Aantal zaken	29
3.2.2	Herkomst hoger beroepszaken per raad van discipline	29
3.2.3	Inhoud beslissingen	29
3.2.4	Aard gegronde klachten	31
3.2.5	Beklagzaken e.d.	32
<b>4.</b>	<b>Schorsingen en schrappingen</b>	<b>35</b>
4.1	Schorsingen	35
4.2	Schrappingen	46
<b>5.</b>	<b>Samenstelling colleges in 2015</b>	<b>49</b>
	Raad van Discipline Amsterdam	49
	Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden	51
	Raad van Discipline Den Haag	53
	Raad van Discipline 's-Hertogenbosch	54
	Hof van Discipline	55
<b>6.</b>	<b>Links</b>	<b>57</b>



# Voorwoord en inleiding

Jaarverslag 2015 > Voor

5

Het Hof van Discipline en de raden van discipline presenteren u hun gemeenschappelijke jaarverslag over het jaar 2015.

Het eerste voorwoord dat het voorbije verslagjaar als saai en gezapig afschildert, moet nog geschreven worden. Als wij u zeggen dat 2015 een jaar was van grote veranderingen, baart dat dus geen opzien. Toch is het waar: het jaar 2015 bracht grote veranderingen voor de tuchtrechtspraak advocatuur en wel op drie vlakken. Op 1 januari trad de nieuwe Advocatenwet in werking en op 1 juli ging zowel de nieuwe opzet van de griffies als een nieuwe interne digitale werkwijze van start. Een en ander na jaren van voorbereiding.

## **Oude en nieuwe Advocatenwet**

De tekst van hoofdstuk 2 van dit jaarverslag, dat over de organisatie en globale inhoud van het tuchtrecht gaat, neemt nu de nieuwe Advocatenwet tot uitgangspunt. De belangrijkste wijzigingen in het tuchtrecht betreffen de openbaarmaking van schorsingen en schrappingen, de invoering van de geldboete als tuchtrechtelijke maatregel, de invoering van een griffierecht van € 50 voor de klager en de mogelijkheid van een kostenveroordeling voor de advocaat die in de fout is gegaan. Overigens moest de tuchtrechter in 2015 nog zowel de oude als de nieuwe wet bij de hand houden. Het oude tuchtrecht geldt namelijk nog voor klachten die vóór 1 januari 2015 bij de

deken zijn ingediend. En aangezien een dekenonderzoek al gauw enkele maanden in beslag neemt, konden de dekens de eerste zaken waarvoor de nieuwe Advocatenwet gold pas in de loop van 2015 doorzenden naar de raden van discipline. Bij het Hof van Discipline kwamen zulke zaken pas aan het eind van het jaar binnendruppelen.

### **Voorlopige uitgangspunten kostenveroordeling**

De ervaring met de nieuwe wet is dus in 2015 nog beperkt. Zo is de nieuwe maatregel geldboete slechts één keer opgelegd (15-236). Meer ervaring is in 2015 opgedaan met de nieuwe wettelijke mogelijkheid van kostenveroordeling ten gunste van de klager en/of de Nederlandse Orde van Advocaten.

De voorlopige uitgangspunten die de tuchtrechter bij de toepassing van die regeling hanteert, begonnen zich eind 2015 af te tekenen in de jurisprudentie. Zij zijn inmiddels, op 4 april 2016, door de gezamenlijke tuchtcolleges met het oog op de rechtszekerheid gepubliceerd op hun websites als Tijdelijke Richtlijn Hof en raden van discipline .

### **Financiering en onafhankelijkheid**

Een nieuwe wijziging van de Advocatenwet is alweer in de maak: bij de Eerste Kamer is een wetsvoorstel (34145) aanhangig dat regelt dat de Nederlandse Orde van Advocaten, dus alle advocaten gezamenlijk, de gehele tuchtrechtspraak gaat betalen. Nu betaalt de advocatuur alleen de griffies en de advocaat-leden; de rechters-voorzitters worden betaald door de Staat (zie ook par 2.1). Het wetsvoorstel geldt ook voor notarissen en deurwaarders, maar niet voor de zes andere beroepen met een wettelijke geregeld tuchtrecht, zoals artsen en accountants. Het Hof van Discipline heeft de Eerste Kamer gevraagd om een kritische beoordeling en gewezen op het mogelijke risico dat het publiek de onafhankelijkheid van de tuchtcolleges in twijfel trekt als de volledige financiering door de beroepsgroep plaatsvindt. De onafhankelijkheid die de wetgever in 1986 heeft willen waarborgen door leden van de rechterlijke macht in te zetten in de tuchtcolleges, wordt weer onhelder gemaakt als men de kosten van die rechters door de advocaten laat betalen.

### **Kortere doorlooptijden**

Hoe dan ook, de tuchtcolleges prijzen zich gelukkig dat zij zulke betrokken en deskundige medewerkers hebben, dat niet alleen de winkel tijdens de verbouwing (de verandering op bovengenoemde drie vlakken) open is gebleven, maar dat er in 2015 ook meer zaken zijn afgehandeld dan er zijn binnengekomen en dat de doorlooptijden zijn teruggelopen. Deze gingen van gemiddeld 6,5 naar vijf maanden bij de raden van discipline en van zeven naar zes maanden bij het Hof van Discipline. U leest er meer over in hoofdstuk 3. Eerste en tweede aanleg kunnen nu dus binnen een jaar zijn



doorlopen. Zowel klager als beklagde hebben eerder zekerheid en dat is veel waard. Overigens gelden deze gemiddelde doorlooptijden alleen voor normale zaken. Is de situatie zodanig ernstig dat direct ingrijpen nodig is, dan kan de raad soms al binnen een week beslissen op een verzoek van de deken tot schorsing (bijvoorbeeld 15-569/A/NH).

### **Minder klachten**

Aan de verkorting van de gemiddelde doorlooptijden droeg bij, dat er in 2015 16% minder zaken bij de raden van discipline binnenkwamen. Over de oorzaken van die daling kan slechts worden gespeculeerd; er is in ieder geval een samenhang met de (met 13%) verminderde instroom van klachten bij het voorportaal, de lokale deken. Daarmee lijkt de invoering van het griffierecht voor de klager hooguit een gering dempend effect op de instroom bij de raden te hebben gehad. Het indienen van een klacht bij de deken is immers nog steeds gratis. Bij het Hof van Discipline was overigens van een daling (nog) geen sprake, daar is de instroom wat gestegen (7%). Te hopen valt natuurlijk dat de voornaamste oorzaak van de daling van de instroom bij dekenen en raden ligt in de gedragingen van advocaten, met andere woorden dat er simpelweg minder te klagen viel.

Namens de tuchtcolleges,

*J. C. van Dijk, voorzitter van het Hof van Discipline*  
*A.P. Schoonbrood-Wessels, voorzitter van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam*



# Over tuchtrechter en tuchtrecht

Jaarverslag 2015 > Org

9

## 2.1 Algemeen

### **Soorten klachten en geschillen**

Wie een klacht heeft over de eigen advocaat kan de klacht eerst met zijn advocaat en, als men er samen niet uitkomt, met diens klachtenfunctionaris bespreken. Informatie hierover is te vinden in de kantoorklachtenregeling die iedere advocaat moet hebben en publiceren. Leidt dit niet tot een oplossing, dan zijn er verschillende mogelijkheden. In sommige gevallen is men bij de deken en raad van discipline (de tuchtrechtelijke weg) aan het juiste adres, soms is bij de geschillencommissie of de gewone civiele rechter meer te bereiken.

De deken van de plaatselijke orde van advocaten vervult een zogenaamde loketfunctie bij klachten over advocaten. Volgens de wet informeert de deken eenieder over de mogelijkheid tot klacht- en geschillenbeslechting en de mogelijkheid voor partijen om zich tot de rechter te wenden. Zo nodig verwijst de deken door naar andere instanties. Dat geldt dus ook als de klacht niet gaat over de eigen advocaat, maar bijvoorbeeld over de advocaat van de wederpartij.

Voor tuchtrechtelijke klachten geldt het volgende.

### **Wettelijke grondslag**

Anders dan het verenigingstuchtrecht van bijvoorbeeld makelaars, maar evenals het tuchtrecht voor bijvoorbeeld notarissen, medici en accountants, is het advocatentuchtrecht bij wet geregeld. Artikel 46 van de Advocatenwet luidt sinds 1 januari 2015 als volgt :

*De advocaten zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen zij als zodanig behartigen of behoren te behartigen, ter zake van inbreuken op het bepaalde bij of krachtens deze wet en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de verordeningen van de Nederlandse orde en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Deze tuchtrechtspraak wordt uitgeoefend in eerste aanleg door de raden van discipline en in hoger beroep, tevens in hoogste ressort, door het hof van discipline.*

In dit artikel en de artikelen die daarop volgen is de organisatie van de tuchtrechtspraak en de procedure geregeld.

### **Onpartijdig en onafhankelijk**

De tuchtrechtspraak over advocaten wordt uitgeoefend door onafhankelijke rechtsprekende colleges: in eerste aanleg door de raden van discipline en in hoger beroep, tevens laatste instantie, door het Hof van Discipline.

De tuchtcolleges zijn geen onderdeel van de Orde van Advocaten; zij oordelen onafhankelijk en onpartijdig. De onpartijdigheid en rechterlijke professionaliteit worden extra gewaarborgd doordat er rechters in de colleges zitten; in hoger beroep zijn de rechters zelfs in de meerderheid. Evenals in bijvoorbeeld de tuchtcolleges voor medici, accountants en notarissen zijn daarnaast beroepsgenoten onontbeerlijk voor de specifieke kennis en ervaring met betrekking tot het vak. Daarom zitten er ook advocaten in Hof en raden van discipline (zie ook par. 2.3).

### **Het publieke belang en het belang van de beroepsgroep**

Toezicht en tuchtrecht zijn middelen om de kwaliteit van de advocatuur te bevorderen. De tuchtrechtspraak is het sluitstuk van het toezicht dat door de lokale deken, de voorzitters van de elf plaatselijke orden van advocaten, wordt uitgeoefend. Sinds 2015 wordt op dat toezicht weer zogenaamd 'systeemtoezicht' uitgeoefend door een nieuw orgaan: het College van Toezicht. Dat bestaat uit één advocaat (de landelijke deken) en twee niet-advocaten.

Een goede kwaliteit is in het belang van de beroepsgroep. Het is ook in het belang van het publiek; de cliënt, maar bijvoorbeeld ook de rechter, moet erop kunnen vertrouwen dat een advocaat zijn werk goed en integer doet. Vanwege deze beide belangen is de tuchtrechtspraak voor advocaten dan ook altijd door de advocatuur en de Staat samen bekostigd. Dit is thans ook nog in de wet vastgelegd. Er is op dit moment echter een wetsvoorstel in voorbereiding dat erin voorziet dat de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak met betrekking tot notaris, deurwaarder en advocaat geheel aan de beroepsgroep worden doorberekend. Mogelijk zal de tuchtrechtspraak voor advocaten in de nabije toekomst dus geheel door de Nederlandse Orde van Advocaten worden bekostigd.

#### **Nieuwe Advocatenwet sinds 1 januari 2015**

Met ingang van 1 januari 2015 is de Advocatenwet ingrijpend gewijzigd. Op grond van het overgangsrecht worden klachten die voor 1 januari 2015 zijn ingediend bij de deken en dekenbezwaren die voordien zijn ingediend bij de raad van discipline, door de tuchtrechter nog behandeld volgens het oude recht. Op sommige in dit jaarverslag vermelde tuchtrechtelijke uitspraken uit 2015 was dus nog de oude en op andere de nieuwe Advocatenwet van toepassing. Tenzij anders vermeld wordt in dit jaarverslag met 'Advocatenwet' de nieuwe Advocatenwet bedoeld, zoals die luidt sinds 1 januari 2015.

## **2.2 De tuchtcolleges**

In Nederland zijn vier raden van discipline. De werkgebieden van de vier raden komen overeen met de ressorten van de vier gerechtshoven, te weten Amsterdam, Arnhem-Leeuwarden, Den Haag en 's-Hertogenbosch. Zaken in hoger beroep worden behandeld door het Hof van Discipline. Het werkgebied van het hof bestrijkt heel Nederland. De raden van discipline oordelen over tuchtklachten in eerste aanleg en het Hof van Discipline oordeelt in hoger beroep, tevens laatste instantie. Naast tuchtklachten behandelen de tuchtcolleges ook enkele verwante zaken, zoals dekenverzoeken om ordemaatregelen tegen advocaten (artikel 60b Advocatenwet) en beklagzaken op grond van artikelen 5 en 13 Advocatenwet.

## 2.3 Samenstelling van de tuchtcolleges

Elke raad van discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters en (plaatsvervangend) advocaatleden. De (plaatsvervangend) voorzitters zijn rechter; zij worden bij ministerieel besluit benoemd uit de leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast. De (plaatsvervangend) advocaatleden worden verkozen door het College van Afgevaardigden, een besluitvormend orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten waarin alle plaatselijke advocatenordes zijn vertegenwoordigd.

De kamer van de raad die over een zaak beslist, behandelt de klacht op een zitting waarvoor partijen worden uitgenodigd. De kamer wordt voorgezeten door de voorzitter van de raad of door één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast twee of vier (plaatsvervangend) advocaatleden.

Het Hof van Discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters, (plaatsvervangend) kroonleden en (plaatsvervangend) advocaatleden. De voorzitters en kroonleden worden bij koninklijk besluit benoemd en zijn lid van de rechterlijke macht met rechtspraak belast, zij zijn dus rechter. De advocaatleden worden verkozen door het College van Afgevaardigden. Het hoger beroep wordt behandeld door een kamer van het hof. Een dergelijke kamer wordt voorgezeten door de voorzitter of één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast een of twee kroonleden en een of twee advocaatleden.

Zowel de raden als het Hof van Discipline worden bijgestaan door een (plaatsvervangend) griffier. Deze maakt geen deel uit van het tuchtcollege.

## 2.4 Wie kan klagen?

Een klacht kan door een belanghebbende worden ingediend (zie par. 2.7 voor het hoe en waar). Dat kan een cliënt zijn of een wederpartij of een derde die meent dat de betamelijkheidsnorm uit artikel 46 jegens hem is geschonden. Een klager kan klagen over handelen waardoor de klager rechtstreeks in zijn belang is getroffen. Over zaken met een algemeen belang kan de deken van de plaatselijke orde van advocaten klagen; hij dient dan een zogeheten dekenbezwaar in bij de raad van discipline. De landelijk deken kan niet klagen bij de raad van discipline, maar wel in hoger beroep gaan tegen een uitspraak van een raad waar hij het om redenen van algemeen belang niet mee eens is.

Tenzij anders vermeld wordt in dit jaarverslag met ‘deken’ de lokale deken bedoeld.

## 2.5 Over wie kan worden geklaagd?

Klachten moeten zich richten tegen individuele advocaten (onder wie advocaatstagiaires). Als een klager niet goed kan duiden wie de aan te spreken advocaat is, kan de deken die vraag in zijn onderzoek betrekken. In uitzonderingsgevallen kan de klacht ook gericht worden tegen een kantoor of een maatschap. Het tuchtcollege is echter niet bevoegd om te oordelen over een niet-advocaat die bij een advocatenkantoor werkzaam is.

Het tuchtrecht is van toepassing op in Nederland ingeschreven advocaten en onder voorwaarden op EUadvocaten.

Tegen een ex-advocaat kan ook worden geklaagd, voor zover het gedragingen betreft uit de tijd dat hij nog advocaat was (en de klaagtermijn van in beginsel drie jaar nog niet is verlopen).

13

## 2.6 Waaraan wordt getoetst?

Getoetst wordt aan de norm die is neergelegd in artikel 46 Advocatenwet. Zie par. 2.1.

Het handelen dat wordt getoetst aan de norm van artikel 46 betreft ten eerste de belangenbehartiging. De norm is de zorg die ten opzichte van de cliënt in acht genomen moet worden. Ten tweede moet een advocaat de Advocatenwet, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten naleven. Tot slot moet hij/zij (hierna aangeduid als: hij) zich gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Bij de invulling van de norm van artikel 46 Advocatenwet dienen ook onder meer de Gedragsregels 1992 als (niet bindende) richtlijn. De Nederlandse Orde van Advocaten werkt overigens op dit moment aan herziening van deze gedragsregels.

## 2.7 Indienen van een klacht

Een klacht over een advocaat moet – in beginsel binnen drie jaar - schriftelijk worden ingediend bij de wettelijk toezichthouder: de deken van de plaatselijke orde van advocaten in het arrondissement waar de advocaat kantoor houdt. Zie <http://www.raadvandiscipline.nl/site/03-Waar-wordt-een-klacht-ingediend-en-behandeld-.php>. Nederland is ingedeeld in elf arrondissementen. Een advocaat is op grond van de Advocatenwet lid van de Nederlandse Orde van Advocaten en van de orde van advocaten van het arrondissement waarin hij kantoor houdt. De orde van advocaten in het arrondissement kent een bestuur, de raad van de orde, voorgezeten door de plaatselijke (ook aangeduid als: lokale) deken.

## 2.8 Instructie door de deken

De lokale deken moet volgens de wet elke bij hem ingediende klacht onderzoeken. Ook als de klager vraagt om directe doorzending naar de raad van discipline, moet de deken de klacht eerst onderzoeken (artikel 46c leden 2 en 3 Advocatenwet). Tijdens dat onderzoek zal de deken ook de beklagde advocaat in de gelegenheid stellen zijn standpunt naar voren te brengen. Een advocaat is verplicht de deken de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

De deken onderzoekt de klacht en kan trachten te bemiddelen en tot een oplossing te komen. Als de klager na het dekenonderzoek wil dat de zaak wordt doorgeleid naar de raad van discipline, moet de deken dit doen (onder de nieuwe wet: nadat de klager € 50 griffierecht heeft betaald), zo bepaalt de wet.

Wanneer het een klacht tegen een deken betreft, wijst de voorzitter van het Hof van Discipline een deken in een ander ressort aan om de klacht te onderzoeken. In het geval dat de klacht vervolgens wordt doorgezonden naar een raad van discipline, is dat de raad van discipline in dat andere ressort.

Volgens het jaarverslag van het Dekenberaad zijn in 2015 bij de dekens 2332 klachten (inclusief dekenbezwaren) geregistreerd. Dat zijn er 13% minder dan in 2014, toen het er 2.691 waren. Daarmee is het aantal bij de dekens geregistreerde klachten voor het tweede jaar op rij gedaald. Een minderheid van de bij de dekens geregistreerde klachten gaat door naar een raad van discipline. Verdere informatie over de klachtbehandeling door de dekens in 2015 vindt u in het Jaarverslag van het Dekenberaad <https://www.advocatenorde.nl/8647/advocaten/dekenberaad>.



## 2.9 Voorzittersbeslissing

De voorzitter van de raad van discipline kan een klacht nadat deze is ontvangen van de deken, zelf schriftelijk afdoen, bijvoorbeeld als deze naar het oordeel van de voorzitter kennelijk ongegrond, kennelijk niet-ontvankelijk of van onvoldoende gewicht is. Als de klager het met deze beslissing niet eens is, kan hij daartegen in verzet komen. Het verzet wordt door een meervoudige kamer van de raad op zitting behandeld. Als de raad van oordeel is dat het verzet gegrond is, wordt de klacht inhoudelijk in behandeling genomen. Tegen een beslissing tot afwijzing van het verzet staat geen hoger beroep open.

Ook kan de voorzitter de klacht in door de wet omschreven gevallen verwijzen naar een klachten- of geschilleninstantie.

## 2.10 Behandeling ter zitting, inzage stukken

Als de klacht niet met een voorzittersbeslissing is afgedaan, worden partijen opgeroepen voor een behandeling ter zitting. Zij krijgen gelegenheid om voor de zitting van de processtukken kennis te nemen en kunnen zich bij de behandeling door een raadsman laten bijstaan. Het is niet noodzakelijk dat die raadsman een advocaat is.

## 2.11 Openbaarheid van de zittingen

De zittingen van raad en Hof van Discipline zijn in beginsel openbaar. Uitspraken worden door de tuchtcolleges in het openbaar gedaan en moeten worden gemotiveerd. Zaken op grond van artikel 60b en verder van de Advocatenwet (zie par. 2.15) vormen een uitzondering: deze worden in principe behandeld met gesloten deuren.

## 2.12 Hoger beroep

Tegen de beslissingen van de raad kan in de door de wet bepaalde gevallen door partijen of de deken binnen dertig dagen hoger beroep worden ingesteld bij het Hof van Discipline. Ook de algemeen (landelijk) deken van de Nederlandse Orde van Advocaten kan hoger beroep instellen; hij doet dat alleen in bijzondere gevallen.

Het Hof van Discipline beslist op de klachtonderdelen die in hoger beroep aan de orde komen. Het hof beslist in hoogste en laatste instantie. Cassatie van een uitspraak van het hof is dus niet mogelijk. De voorzitter van het hof kan kennelijk nietontvankelijke of kennelijk ongegronde beroepen schriftelijk afwijzen. Tegen een dergelijke beslissing staat verzet open, dat door een meervoudige kamer van het hof op een zitting wordt behandeld.

Ook voor de behandeling van het hoger beroep door het hof geldt als hoofdregel dat partijen worden gehoord tijdens een openbare zitting en dat de uitspraak in het openbaar en gemotiveerd moet gebeuren.

### 2.13 Maatregelen

Als de raad of het hof in hoger beroep een klacht gegrond verklaart, kan aan de verweerder een maatregel worden opgelegd. Mogelijke maatregelen zijn:

- waarschuwing
- berisping
- geldboete
- schorsing voor maximaal een jaar
- schrapping van het tableau

De tuchtrechtelijke geldboete staat sinds 1 januari 2015 in de wet en kan in nieuwe gevallen worden toegepast. Het maximumbedrag komt overeen met dat van de strafrechtelijke boete van de vierde categorie. Anders dan de vier andere maatregelen kan de geldboete ook gelijktijdig met een andere maatregel worden opgelegd. Het bedrag komt ten bate van de Staat.

Deze tuchtrechtelijke boete moet overigens worden onderscheiden van de bestuursrechtelijke boete, van maximaal het bedrag van de derde strafrechtelijke categorie, die de deken op grond van het nieuwe artikel 45g Advocatenwet in bepaalde gevallen kan opleggen.

Schorsing betekent dat de advocaat tijdelijk niet meer mag werken als advocaat, maar dat hij nog wel op het zogeheten tableau (het advocatenregister) blijft staan. Een schorsing kan zowel onvoorwaardelijk als voorwaardelijk worden opgelegd en kan variëren in duur van een week tot maximaal een jaar. Aan een voorwaardelijke schorsing kunnen algemene en/of bijzondere voorwaarden worden verbonden en een proeftijd van ten hoogste twee jaar. Als een advocaat niet aan een opgelegde voorwaarde voldoet, kan de raad de voorwaardelijke maatregel omzetten in een onvoorwaardelijke. Een onherroepelijk onvoorwaardelijk geschorste advocaat mag gedurende de schorsing de titel van advocaat niet voeren en

de praktijk niet uitoefenen. Hij mag ook niet optreden in procedures waarbij de bijstand van een advocaat niet verplicht is.

Schrapping heeft dezelfde gevolgen als schorsing, maar is niet tijdelijk maar voor altijd. In theorie kan ook een geschrapte advocaat, net als anderen (artikel 2 Advocatenwet), weer om inschrijving op het tableau vragen, maar dat zal na een tuchtrechtelijke schrapping zelden goed gevonden worden door de plaatselijke orde van advocaten (artikel 4 Advocatenwet). De maatregel van schrapping is te vergelijken met de tuchtrechtelijke doorhaling in het register bij medici of accountants.

De tuchtrechter kan als bijkomende maatregel bij een berisping, schorsing of schrapping bepalen dat de uitspraak met vermelding van de naam van de advocaat moet worden openbaar gemaakt (artikel 48 lid 5 Advocatenwet).

Het tuchtcollege kan ten slotte in de beslissing, op verzoek van de klager of uit zichzelf (“ambtshalve”), ook uitspreken dat de beklagde advocaat jegens de klager niet de zorgvuldigheid heeft betracht die bij een behoorlijke rechtshulpverlening betaamt (artikel 48 lid 10 Advocatenwet).

De maatregelen worden pas van kracht als de beslissing waarin de maatregel is opgelegd onherroepelijk is geworden. Een beslissing van een raad van discipline is onherroepelijk als ofwel het Hof van Discipline deze heeft bekrachtigd, ofwel niet binnen dertig dagen hoger beroep is ingesteld, ofwel een ingesteld hoger beroep wordt ingetrokken.

## 2.14 Griffierecht en kostenveroordeling

Als de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, moet de betrokken advocaat volgens de wet het door de klager betaalde griffierecht ad € 50 aan hem vergoeden.

Zowel raad als Hof van Discipline kunnen in gevallen waarin de nieuwe Advocatenwet van toepassing is een kostenveroordeling uitspreken. Dat kan volgens de wet als de klacht gegrond is verklaard en een maatregel is opgelegd. Er zijn twee soorten kostenveroordelingen. Het tuchtcollege kan in zijn beslissing opnemen dat de kosten, of een deel daarvan, die de klager in verband met de behandeling van de klacht redelijkerwijs heeft moeten maken, door de advocaat aan de klager worden vergoed. Ook kan de tuchtrechter beslissen dat de kosten, of een deel daarvan, die ten laste komen van de Nederlandse Orde van Advocaten in verband met de behandeling van de zaak (dus de kosten van het tuchtcollege), door de

advocaat aan de Nederlandse Orde van Advocaten worden vergoed. Bij de toepassing van deze bepalingen in de praktijk hanteren de raden van discipline en het Hof van Discipline voorlopige uitgangspunten. Die hebben zij gepubliceerd in de Tijdelijke Richtlijn Kostenveroordeling <http://www.raadvandiscipline.nl/site/07-Richtlijnen.php>.

## 2.15 Publicatie van beslissingen

De uitspraken van de raden en het hof worden geanonimiseerd gepubliceerd op [www.tuchtrecht.nl](http://www.tuchtrecht.nl). Deze geanonimiseerde publicatie moet worden onderscheiden van de in par. 2.13 genoemde bijkomende maatregel tot openbaarmaking met naamsvermelding.

Onder het nieuwe recht worden daarnaast alle onherroepelijke schorsingen en schrappingen met vermelding van de naam van de advocaat gepubliceerd in het advocatenregister, het zogenaamde 'tableau' (artikel 8a). De schorsingen blijven daarin tien jaar voor eenieder zichtbaar, tenzij de tuchtrechter in de schorsingsbeslissing de inzagetermijn op grond van artikel 8a lid 3 Advocatenwet heeft verkort. Schrappingen blijven onbeperkt zichtbaar. Verder maakt de Orde een lijst openbaar met de namen van onherroepelijk onvoorwaardelijk geschorste en geschrapte advocaten (art 8b Advocatenwet).

## 2.16 Bijzondere procedures

Naast de in 2.1 genoemde gewone klachtprocedure, kunnen ten overstaan van de tuchtcolleges ook de volgende bijzondere procedures worden gevoerd. De genoemde artikelnummers verwijzen naar de Advocatenwet.

### **Spoedshalve schorsing (artikel 60ab en volgende)**

De artikel 60ab-procedure is een spoedvoorziening, een soort kort geding in tuchtzaken. Op grond van artikel 60ab kan de lokale deken aan de raad van discipline vragen om een advocaat onmiddellijk te schorsen of een voorlopige voorziening te treffen. Het gaat om uitzonderlijke gevallen die om direct ingrijpen vragen en waarin niet gewacht kan worden tot de gewone 'bodem'-tuchtprocedure is doorlopen. Volgens de wet moet een ernstig vermoeden zijn gerezen van een handelen of nalaten waardoor een in artikel 46 beschermd belang ernstig is of dreigt te worden geschaad. Een schorsing of voorlopige voorziening op grond van artikel 60ab gaat direct in; tegen deze beslissing staat hoger beroep bij het Hof van Discipline open, maar dit schorst niet de werking van de beslissing. Na de spoedbeslissing moet de deken binnen een redelijke termijn, doorgaans zes weken, de bodemzaak

(dat wil zeggen de gewone tuchtprocedure) aanhangig maken bij de raad van discipline. Dat hoeft alleen niet als het om een beslissing op grond van het tweede lid van artikel 60ab gaat; die beslissing geldt zolang de advocaat is gedetineerd.

### **Onbehoorlijke praktijkuitoefening (artikel 60b en volgende)**

De artikel 60b-procedure is geen echt tuchtrecht, het gaat hier om een praktische ordemaatregel. Als een advocaat er tijdelijk of blijvend geen blijk van geeft zijn praktijk behoorlijk uit te kunnen oefenen, kan de deken op grond van artikel 60b de raad van discipline vragen om schorsing voor onbepaalde tijd en/of een voorziening. Gedacht kan worden aan langdurige ziekte van de advocaat of andere oorzaken voor het niet op orde zijn van de praktijk. Tegen deze beslissing staat hoger beroep bij het Hof van Discipline open, maar dit schorst niet de werking van de beslissing. De deken kan ook eerst de voorzitter van de raad verzoeken om een onderzoek in te laten stellen naar de toestand van de praktijk van de advocaat (artikel 60c). Deze procedures zijn in beginsel niet openbaar.

### **Weigering inschrijving advocaat (artikel 5)**

Een jurist die aan de wettelijke voorwaarden voldoet kan een verzoek indienen tot inschrijving als advocaat. Als de raad van de plaatselijke orde van advocaten weigert het verzoek in behandeling te nemen, kan de klager beklag doen bij het Hof van Discipline.

### **Bijzondere schrapping kort na beëindiging (artikel 9)**

De raad van de plaatselijke orde van advocaten kan een advocaat in het eerste jaar na zijn beëindiging in bepaalde uitzonderlijke gevallen schrappen. Dat kan bijvoorbeeld als de advocaat vóór zijn beëindiging zaken voor de raad heeft verzwegen die zo ernstig zijn dat de advocaat, als ze bekend waren geweest, niet tot de beëindiging zou zijn toegelaten. Tegen de schrappingsbeslissing kan de advocaat in beroep bij het Hof van Discipline.

### **Weigering aanwijzing advocaat (artikel 13)**

Als een rechtzoekende zelf geen advocaat kan vinden in een zaak waarin een advocaat nodig is, kan hij op grond van artikel 13 de deken vragen hem een advocaat aan te wijzen. Op een dergelijk verzoek beslist de deken van de orde van advocaten in het arrondissement waar de rechtszaak gaat plaatsvinden. Als de deken het verzoek afwijst, kan de rechtzoekende beklag doen bij het Hof van Discipline. Het hof beoordeelt of de deken in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen.

## 2.17 Nadere informatie

Nadere informatie is te vinden op:

[www.raadvandiscipline.nl](http://www.raadvandiscipline.nl)

[www.hofvandiscipline.nl](http://www.hofvandiscipline.nl)

[www.advocatenorde.nl](http://www.advocatenorde.nl)

Uitspraken, geanonimiseerd:

[www.tuchtrecht.nl](http://www.tuchtrecht.nl)

# Jaarcijfers 2015



## 3.1 Raden van Discipline

### 3.1.1 Aantal advocaten per raad van discipline

Uit onderstaande tabel blijkt hoe de 17.343 Nederlandse advocaten verdeeld zijn over de werkgebieden van de verschillende raden van discipline. De werkgebieden van de raden van discipline komen overeen met de ressorten van de gerechtshoven (zie ook par. 2.2).

Ressort	aantal advocaten per 31 december 2015 (2014)
Amsterdam	6036 (5960)
Arnhem-Leeuwarden	4528 (4560)
Den Haag	3841 (3843)
's-Hertogenbosch	2938 (2952)
<b>Totaal</b>	<b>17.343 (17.315)</b>

Elk ressort bestaat weer uit een aantal arrondissementen, waarvan de grenzen samenvallen met de grenzen van de lokale orden van advocaten. De advocaten waren als volgt verdeeld over de arrondissementen.

Arrondissement	advocaten		ressort
Amsterdam	5170		
Noord-Holland	866	+	
		<b>6036</b>	Amsterdam
Midden-Nederland	1864		
Noord-Nederland	815		
Gelderland	1182		
Overijssel	667	+	
		<b>4528</b>	Arnhem-Leeuwarden
Den Haag	1882		
Rotterdam	1959	+	
		<b>3841</b>	Den Haag
Limburg	799		
Oost-Brabant	1166		
Zeeland-West-Brabant	973	+	
		<b>2938</b>	's-Hertogenbosch
<b>Totaal</b>		<b>17.343</b>	

(bron: Jaarverslag Nederlandse Orde van Advocaten 2015)

### 3.1.2 Aantal zaken per raad

In 2015 zijn bij de raden van discipline 1078 nieuwe zaken binnengekomen, 16% minder dan in 2014. Daarmee is voor het tweede jaar op rij de instroom gedaald. Dit lijkt samen te hangen met de verminderde instroom van klachten bij de dekens (vgl. jaarverslagen 2014 en 2015 van het Dekenberaad). De raden hebben 1164 zaken afgedaan. Met "afgedaan" wordt bedoeld dat er bij de raad een einde aan de behandeling van de zaak is gekomen. Tussenbeslissingen, beslissingen op wrakingsverzoeken en voorzittersbeslissingen waartegen verzet is ingesteld vallen dus niet onder afgedane zaken. Wel inbegrepen zijn eindbeslissingen van raad of voorzitter op tuchtklachten (incl dekenbezwaren), op herzieningsverzoeken, op verzoeken om tenuitvoerlegging van voorwaardelijke maatregelen of om een spoedschorsing of ordemaatregel ex artikel 60b e.v. Advocatenwet, intrekkingen en verwijzingen. Hoewel er in 2015 veel energie en tijd is gaan zitten in de nieuwe opzet van de griffies en de interne digitalisering en de raden daardoor minder zaken konden afdoen dan in 2014, zijn de voorraden geslonken.



De gemiddelde doorlooptijd is gedaald: van 6,5 maand eind 2014 naar ruim 5 maanden eind 2015. Het gaat dan om de tijd tussen binnenkomst van een reguliere klacht bij de raad en de beslissing.

Raad	Ingekomen		Afgedaan		In behandeling	
	2015	(2014)	2015	(2014)	eind 2015	(2014)
Amsterdam	286	(350)	311	(368)	114	(139)
Arnhem-Leeuwarden	328	(326)	300	(454)	202	(174)
Den Haag	253	(288)	294	(208)	113	(154)
's-Hertogenbosch	211	(327)	259	(342)	146	(194)
<b>Totaal</b>	<b>1078</b>	<b>(1291)</b>	<b>1164</b>	<b>(1372)</b>	<b>575</b>	<b>(661)</b>

### 3.1.3 Inhoud beslissingen

In tabel 3.1.3.1 is vermeld hoe in het verslagjaar door de raden van discipline, dus in eerste aanleg, is geoordeeld over de tuchtklachten. De meeste van die oordelen zijn inmiddels onherroepelijk; enkele zijn inmiddels in hoger beroep vernietigd (hetgeen soms leidde tot een lichtere of zwaardere maatregel) of zijn nog niet onherroepelijk omdat de hoger beroepsprocedure nog loopt. Doorgaans wordt in ongeveer een kwart van de gevallen hoger beroep ingesteld, waarna het Hof van Discipline de uitspraak van de raad meestal bekrachtigt en soms vernietigt. Met die kanttekening kan over de oordelen van de raden in onderstaande tabel het volgende worden opgemerkt.

Van de 1091 tuchtrechtelijke oordelen die de raden van discipline in 2015 gaven, luidden er 733 – dat is 67 % – ongegrond of niet-ontvankelijk. De raden verklaarden 345 klachten (deels) gegrond, dat is 33 %. Die percentages komen overeen met die in 2014. Ook werden in verhouding ongeveer evenveel lichte, middelzware en zware maatregelen opgelegd (zie de percentages in tabel 3.1.3.1) als in het vorige verslagjaar. Het grootste deel van de gegronde klachten, 201 zaken, ging om eenmalige en/of kleinere vergrijpen, waarvoor of geen maatregel of een waarschuwing werd opgelegd. De raden deelden 103 berispingen en voorwaardelijke schorsingen uit. De nieuwe maatregel geldboete (zie par. 2.13) is in 2015 één keer opgelegd, als maatregel naast een andere maatregel (vermeld in tabel 3.1.3.2). Verder legden de raden 33 keer een onvoorwaardelijke schorsing en acht keer een schrapping op, dus in totaal 41 tijdelijke en (in beginsel) blijvende beroepsverboden. De acht schrappingsbeslissingen betroffen vijf advocaten. Zolang er overigens nog hoger beroep mogelijk of aanhangig is, gaan door een raad opgelegde maatregelen nog niet in. In hoofdstuk 4 staan schorsingen en schrappingen die in 2015 onherroepelijk zijn geworden.

In de zwaarte van de maatregelen zitten geen significante verschuivingen ten opzichte van het vorige verslagjaar. Alleen het aantal schrappingsbeslissingen is van twintig (betreffende negen advocaten) in 2014 naar acht (betreffende vijf advocaten) gegaan. Deze aantallen fluctueren echter nogal per jaar. Het gaat om te kleine aantallen om er conclusies over trends aan te kunnen verbinden.

Voorts (zie tabel 3.1.3.2) werden aan vijf (in 2014: drie) advocaten orde-maatregelen opgelegd omdat zij bijvoorbeeld door ziekte hun praktijk niet op orde hadden. Het gaat dan om schorsing voor onbepaalde tijd en/of een praktijkvoorziening op grond van artikel 60b; zie par. 2.15. Dit verslagjaar werd er geen (in 2014: vier keer een) spoedschorsing of voorlopige voorziening op grond van artikel 60ab Advocatenwet (zogenaamd “tucht-kortgeding”; zie par. 2.15) opgelegd.

Al met al werd er op 17.343 Nederlandse advocaten in 2015 zo’n 350 keer ingegrepen door de tuchtrechter (345 gegronde klachten en vijf 60b-orde-maatregelen). Rekening houdend met het feit dat in een jaar soms meer uitspraken op slechts één advocaat betrekking hebben, kreeg dus ongeveer 2 % van de advocaten met een – lichtere of zwaardere – ongunstige beslissing te maken. Dat is evenveel als in voorgaande jaren. Om die cijfers in perspectief te plaatsen is het goed te bedenken dat een advocaat gemiddeld zo’n honderd zaken per jaar behandelt.

Niet alle zaken worden overigens afgedaan met een tuchtrechtelijk oordeel. Sommige klachtzaken eindigen op andere wijze, zoals door intrekking van de klacht of verwijzing. Dit verklaart het verschil tussen het totaal aantal tuchtrechtelijke oordelen in tabel 3.1.3.1 en het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.1.2. Overigens kan bij uitzondering een gegronde verklaring tot twee tuchtrechtelijke maatregelen leiden, namelijk als de geldboete samen met een andere maatregel wordt opgelegd. Dat was het geval bij de ene geldboete die door een raad van discipline in 2015 – tezamen met een schorsing - is opgelegd (tabel 3.1.3.2).

Zie paragraaf 2.13 voor een nadere toelichting op de inhoud van de verschillende maatregelen die de tuchtrechter kan opleggen.

Let op: de tabellen in deze paragraaf bevatten de in 2015 door de raden gegeven beslissingen; sommige zijn nog niet definitief omdat er nog hoger beroep opstaat of loopt.

Tabel 3.1.3.1 tuchtrechtelijke oordelen 2015 (2014)

Oordeel	Amsterdam	Arnhem- Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogen- bosch	Totaal	% van totaal
ongegrond/niet ontvankelijk	191 (236)	194 (276)	192 (187)	156 (189)	<b>733 (888)</b>	67
gegrond/geen maatregel	12 (17)	14 (12)	4 (6)	5 (9)	<b>35 (44)</b>	3
gegrond/waarschuwing	35 (38)	41 (70)	45 (34)	45 (46)	<b>166 (188)</b>	16
gegrond/berisping	23 (17)	15 (23)	19 (12)	16 (25)	<b>73 (77)</b>	7
gegrond/voorwaardelijke geldboete	0	0	0	0	<b>0</b>	0
gegrond/onvoorwaardelijke geldboete	0	0	0	0	<b>0</b>	0
gegrond/voorwaardelijke schorsing	8 (9)	9 (13)	9 (8)	4 (15)	<b>30 (45)</b>	3
gegrond/onvoorwaardelijke schorsing	14 (9)	6 (13)	5 (13)	8 (7)	<b>33 (42)</b>	3
gegrond/schrapping (aantal besl)	0 (5)	4 (3)	0 (5)	4 (7)	<b>8 (20)</b>	1
<b>Totaal beslissingen</b>	<b>283 (331)</b>	<b>286 (410)</b>	<b>284 (265)</b>	<b>238 (298)</b>	<b>1091 (1304)</b>	<b>100</b>
<i>waarvan gegrond:</i>	92 (95)	89 (134)	82 (78)	82 (109)	345 (416)	33
<i>aantal door raad van disci- pline geschrapte advocaten</i>	0 (1)	1 (3)	0 (1)	4 (4)	5 (9)	

In de tabel worden onder ‘ongegrond/niet-ontvankelijk’ begrepen: zowel de voorzittersbeslissingen met het oordeel klacht kennelijk ongegrond en/of kennelijk niet-ontvankelijk waartegen geen verzet is ingesteld, als de raadsbeslissingen met het oordeel verzet ongegrond of niet-ontvankelijk of klacht niet-ontvankelijk en/of ongegrond. Onder ‘gegrond’ worden ook begrepen de beslissingen waarin een klacht deels gegrond en deels ongegrond of niet-ontvankelijk wordt verklaard. In het cijfer ‘gegrond/voorwaardelijke schorsing’ zitten alleen de geheel voorwaardelijke schorsingen. De onvoorwaardelijke schorsingen waarvan een deel voorwaardelijk is opgelegd vallen in de categorie ‘gegrond/onvoorwaardelijke schorsing’. Iets vergelijkbaars geldt voor de categorieën ‘gegrond/voorwaardelijke geldboete’ en ‘gegrond/onvoorwaardelijke geldboete’. Het gaat hier alleen om de boetes die als enige maatregel zijn opgelegd. Boetes die gelijktijdig met een andere maatregel zijn opgelegd, staan in tabel 3.3.2.

Het cijfer 'aantal door raad van discipline geschrapte advocaten' geeft het aantal advocaten weer dat door een raad van discipline in 2015 van het tableau is geschrapt, niet het aantal beslissingen tot het opleggen van die maatregel. Het aantal geschrapte advocaten kan lager liggen dan het aantal schrappingsbeslissingen. Dat was ook het geval in 2015. Meerdere klachten en/of dekenbezwaren kunnen in een jaar leiden tot meerdere schrappingsbeslissingen ten aanzien van een advocaat. Bij de andere maatregelen is in de tabel uitsluitend het aantal beslissingen vermeld.

Naast de in tabel 3.1.3.1 vermelde oordelen over tuchtklachten hebben raden en voorzitters ook nog andere beslissingen genomen, bijvoorbeeld op wrakingsverzoeken of verzoeken van de deken om een ordemaatregel wegens onbehoorlijke praktijkuitoefening. Van de bijzondere (zelfstandige en bijkomende) beslissingen zijn de aantallen vermeld in de tabel 3.1.3.2.

**Tabel 3.1.3.2 Bijzondere beslissingen 2015 (2014)**

	Amsterdam		Arnhem- Leeuwarden		Den Haag		's-Hertogen- bosch		Totaal	
Tenuitvoerlegging	1	(0)	0	(1)	0	(0)	1	(0)	<b>2</b>	<b>(1)</b>
Wrakingsverzoek ongegr/niet-ontv	3	(1)	8	(7)	14	(9)	3	(5)	<b>28</b>	<b>(22)</b>
Wrakingsverzoek toegewezen	0	(0)	0	(0)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(0)</b>
Herzieningsverzoek afgewezen	1	(0)	0	(1)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(1)</b>
Herzieningsverzoek toegewezen	0	(0)	0	(0)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(0)</b>
Verzoek art. 60ab afgewezen	0	(0)	0	(0)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(0)</b>
60ab toegewezen (schorsing en/of vovo)	0	(0)	0	(2)	0	(1)	0	(1)	<b>0</b>	<b>(4)</b>
Verzoek art. 60b afgewezen	0	(2)	0	(0)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(2)</b>
60b toegewezen (schorsing onbep tijd en/of vovo)	2	(1)	0	(1)	3	(1)	0	(0)	<b>5</b>	<b>(3)</b>
art. 60c toegewezen	0	(0)	1	(2)	0	(0)	0	(0)	<b>1</b>	<b>(2)</b>
Geldboete naast andere maatregel (48.4)	0	(0)	1	(0)	0	(0)	0	(1)	<b>1</b>	<b>(-)</b>
Voortgezet in alg. belang (47a)	0	(0)	1	(0)	1	(2)	0	(12)	<b>2</b>	<b>(14)</b>
Openbaarmaking 48 lid 5 (was 3)	0	(0)	0	(0)	0	(2)	12	(12)	<b>12</b>	<b>(14)</b>
Onzorgv rechtshulp 48 lid 10 (was 7)	2	(8)	6	(0)	2	(0)	1	(1)	<b>11</b>	<b>(9)</b>
Verkortingsinzagetermijn 8a lid 3	0		5		0		0		<b>5</b>	<b>(-)</b>

Over de aard van de bijzondere procedures op grond van de artikelen 60ab, 60b en 60c Advocatenwet kunt u meer lezen in paragraaf 2.15.

De beslissing van de raad van discipline tot voortzetting op grond van artikel 47a Advocatenwet is vaak een tussenbeslissing; als een klager de klacht intrekt, kan de raad of het Hof van Discipline waar de klacht aanhangig is op grond van die bepaling beslissen dat de behandeling van de klacht in het algemeen belang wordt voortgezet.

Geldboetes (voorwaardelijk of onvoorwaardelijk) die naast een andere maatregel zijn opgelegd worden in tabel 3.1.3.2 (Bijzondere beslissingen) vermeld. Geldboetes die zelfstandig, dus zonder een andere hoofdmaatregel, zijn opgelegd, zijn vermeld in tabel 3.1.3.1 (Tuchtrechtelijke oordelen). Ook de bijkomende maatregel van openbaarmaking ex artikel 48 lid 5 Advocatenwet, de bijkomende uitspraak van onbehoorlijke rechtshulpverlening ex artikel 48 lid 10 Advocatenwet en de bijkomende beslissing tot verkorting van de inzage-termijn ex artikel 8a lid 3 Advocatenwet worden in tabel 3.1.3.2 ter informatie apart vermeld, maar gaan altijd samen met de beslissing tot gegrondverklaring van een klacht. Zij worden nader toegelicht in paragraaf 2.13 en 2.15.

#### **3.1.4 Aard van de gegronde klachten**

Waar gaan de klachten meestal over? Een aantal bijzondere categorieën van gegronde klachten wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in onderstaande tabel 3.1.4.

Let op: het totaalcijfer is niet gelijk aan het totaal aantal gegrond verklaarde klachten; veel gegronde klachten vallen immers in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen. In één beslissing van een raad van discipline wordt vaak op meer klachtonderdelen beslist.

Tabel 3.1.4 Aard van de gegronde klachten 2015 (2014)

Aard van de gegronde klacht	Amsterdam		Arnhem- Leeuwarden		Den Haag		's-Hertogen- bosch		Totaal	
VAFI / Voda (derdengelden etc.) <sup>1</sup>	2	(5)	2	(4)	1	(4)	2	(0)	<b>7</b>	<b>(13)</b>
Gedragsregels 23-28 (declareren etc.)	2	(6)	22	(24)	8	(7)	13	(6)	<b>45</b>	<b>(43)</b>
Toevoegingsperikelen	2	(5)	8	(7)	2	(1)	8	(10)	<b>20</b>	<b>(23)</b>
Gedragsregel 7 <sup>2</sup>	4	(1)	8	(8)	2	(4)	6	(5)	<b>20</b>	<b>(18)</b>
Opleidingspunten	1	(5)	0	(3)	0	(3)	1	(0)	<b>2</b>	<b>(11)</b>
Geheimhouding	1	(5)	0	(18)	0	(1)	0	(4)	<b>1</b>	<b>(28)</b>
Communicatie met de cliënt	7	(19)	21	(19)	16	(21)	23	(23)	<b>67</b>	<b>(82)</b>
Gedragsregel 37 <sup>3</sup>	0	(3)	4	(8)	10	(11)	3	(14)	<b>17</b>	<b>(36)</b>
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	0	(1)	1	(0)	1	(2)	0	(0)	<b>2</b>	<b>(3)</b>
Prestatie onder de maat	18	(23)	51	(52)	29	(20)	49	(47)	<b>147</b>	<b>(142)</b>
Dekenbezwaar gegrond	13	(15)	9	(21)	13	(15)	6	(24)	<b>41</b>	<b>(75)</b>
Dekenbezwaar ong./niet-ontvankelijk	1	(0)	2	(2)	0	(1)	1	(1)	<b>4</b>	<b>(4)</b>
Klacht tegen deken gegrond	0	(0)	0	(0)	0	(0)	0	(0)	<b>0</b>	<b>(0)</b>
Klacht tegen deken ong./niet-ontvankelijk	2	(4)	8	(15)	2	(5)	1	(8)	<b>13</b>	<b>(32)</b>

Kunnen uit deze cijfers conclusies worden getrokken over de ontwikkeling van de kwaliteit van de advocatuur? Dat is lastig. Omdat de aantallen nogal fluctueren per jaar en omdat het statistisch gezien per categorie gaat om kleine aantallen, kunnen uit deze cijfers geen betrouwbare conclusies over trends worden getrokken.

Wel laten de cijfers de conclusie toe, dat evenals in voorgaande jaren veruit de meeste gegronde klachten vielen in de categorie 'prestatie onder de maat' en dat de tweede plaats wederom werd ingenomen door de klachten over communicatie met de eigen cliënt. Vergeleken daarbij werd over financiële en diverse andere onderwerpen (veel) minder geklaagd.

1 Op 1-1-2015 is de Verordening op de administratie en de financiële integriteit (Vafi) opgegaan in de Verordening op de advocatuur (Voda). Het gaat in deze categorie om regels over de kantoororganisatie (derdenrekening, contante betalingen, verzekering, klachtbehandeling e.d.).

2 Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.

3 Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

In tabel 3.1.4 zijn ook de aantallen beslissingen op dekenbezwaren (zie par. 2.4) vermeld en op klachten tegen dekenen (zie par. 2.8). In 2015 is op 45 door de lokale dekenen bij de raden ingediende dekenbezwaren beslist. Daarvan zijn er 41 gegrond verklaard en vier ongegrond of niet-ontvankelijk. De deken is zelf ook advocaat en dus kunnen er tegen hem ook tuchtklachten worden ingediend. Deze klachten gaan vaak over het optreden van de deken tijdens het dekenonderzoek (zie par. 2.8). Op de dertien klachten tegen een deken in 2015 hebben de raden beslist: nul gegrond en dertien ongegrond of niet-ontvankelijk.

## 3.2 Hof van Discipline

### 3.2.1 Aantal zaken

Bij het hof zijn in 2015 iets meer (7%) zaken binnen gekomen dan in 2014.

2015 (2014)	Ingekomen		Afgedaan		In behandeling eind 2015 (2014)
Hof van Discipline	393	(368)	388	(388)	158 (167)

De gemiddelde doorlooptijd bij het Hof van Discipline is afgenomen van 7 maanden tot 6 maanden.

### 3.2.2 Herkomst hoger beroepszaken per raad van discipline<sup>4</sup>

Raad van Discipline	2015	(2014)
Amsterdam	65	(74)
Arnhem-Leeuwarden	80	(115)
Den Haag	62	(53)
's-Hertogenbosch	71	(73)

### 3.2.3 Inhoud beslissingen

Zoals reeds opgemerkt in par. 3.1.3 worden niet alle zaken afgedaan met een oordeel van de tuchtrechter. Daarnaast geldt voor het Hof van Discipline hetgeen in de noot bij par. 3.2.2. is opgemerkt. Een en ander verklaart waarom het totaal aantal oordelen in onderstaande tabel lager ligt dan het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.2.1.

<sup>4</sup> Het verschil tussen het totaal aantal van de raden van discipline afkomstige zaken en de bij het Hof van Discipline nieuw ingekomen zaken moet worden gezocht in de omstandigheid dat het Hof van Discipline in een aantal gevallen als eerste instantie kennis neemt van een dossier (te denken valt aan verwijzingen naar een andere Raad van Discipline of deken, beklagzaken op grond van art. 13 Advocatenwet, herzieningen en zaken op de voet van art. 5 en 9 Advocatenwet).

**Tabel 3.2.3.1 Tuchtrectelijke oordelen 2015 (2014)**

	2015	(2014)
ongegrond/ niet ontvankelijk	119	(129)
gegrond geen maatregel	11	(13)
gegrond waarschuwing	48	(73)
gegrond berisping	16	(29)
gegrond, voorwaardelijke schorsing	16	(11)
gegrond onvoorwaardelijke schorsing	15	(17)
gegrond schrapping	10	(4)
<i>Aantal geschrapte advocaten</i> <sup>5</sup>	5	(4)
60b schorsingen	0	(2)
Andere 60b voorzieningen	0	(0)
60ab	1	(0)
Terugverwijzingen	0	(0)

**Tabel 3.2.3.2 Bijzondere beslissingen 2015 (2014)**

	2015	(2014)
Wrakingsverzoeken ongegrond	7	(3)
Wrakingsverzoeken gegrond	1	(0)
Herzieningsverzoeken ongegrond/niet-ontvankelijk	2	(3)
Herzieningsverzoeken gegrond	1	(0)
60ab	1	(0)
60b bekrachtigd	0	(2)
60b vernietigd	0	(0)
60c	0	(0)

<sup>5</sup> Zie ook de toelichting bij tabel 3.1.3.1 op onder meer de categorie "aantal geschrapte advocaten".



### 3.2.4 Aard gegronde klachten

Waar gaan de klachten in hoger beroep meestal over? Een aantal bijzondere categorieën wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in deze tabel. Let op: veel gegronde klachten vallen in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen.

Aard van de gegronde klachten	2015	(2014)
VAFI / Voda (derdengelden etc) <sup>6</sup>	1	(7)
Gedragsregels 23-28 (declareren etc)	20	(21)
Toevoegingsperikelen	4	(8)
Gedragsregel 7 <sup>7</sup>	6	(14)
Opleidingspunten	0	(0)
Geheimhouding	2	(8)
Communicatie met de cliënt	10	(18)
Gedragsregel 37 <sup>8</sup>	11	(4)
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	0	(1)
Prestatie onder de maat	34	(33)

In 254 beslissingen van het Hof van Discipline werd beslist op een beroep tegen de beslissing van de raden. Een beslissing kan worden bekrachtigd, (geheel of gedeeltelijk) vernietigd, en het beroep kan niet-ontvankelijk worden verklaard. In dat geval kan het hof geen inhoudelijk oordeel vellen over de klacht. Als een klacht wordt ingetrokken nadat de raad de klacht gegrond had bevonden dient het hof te beoordelen of de zaak verder wordt behandeld om redenen aan het algemeen belang ontleend. Als dat niet het geval is vernietigt het hof de beslissing van de raad en verstaat dat niet meer op de klacht behoeft te worden beslist.

6 Op 1-1-2015 is de Verordening op de administratie en de financiële integriteit (Vafi) opgegaan in de Verordening op de advocatuur (Voda). Het gaat in deze categorie om de regels over derdenrekening, contante betalingen, verzekering, klachtbehandeling e.d.

7 Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.

8 Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

	2015	(2014)
Bekrchtiging	141	(179)
Vernietiging	74	(89)
Niet-ontvankelijk	35	(27)
Klacht ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	4	(3)

Het hof heeft in appel geoordeeld op dekenbezwaren. De uitkomsten van deze procedures waren als volgt.

	2015	(2014)
(geheel of gedeeltelijk) gegrond	25	(16)
Ongegrond	0	(3)
Bezwaar ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	0	(0)

Het hof heeft in appel klachten tegen dekens als volgt beoordeeld.

	2015	(2014)
Gegrond	1	(0)
Ongegrond	2	(4)

### 3.2.5 Beklagzaken e.d.

Naast hoger beroepsprocedures tegen beslissingen van raden op een klacht kunnen bij het hof andere procedures spelen. In artikel 5-procedures betreft het een beklag van een jurist tegen de weigering van de raad van de plaatselijke orde van advocaten om een verzoek tot inschrijving als advocaat in behandeling te nemen. In artikel 9-procedures betreft het een beroep van een advocaat tegen de bijzondere schrapping door de raad van de plaatselijke orde van advocaten kort na beëdiging. In artikel 13-procedures betreft dat het beklag van een cliënt tegen een afwijzende beslissing van de lokale deken om een advocaat aan te wijzen. Zie ook par. 2.16.

In deze procedures heeft het hof als volgt beslist.

	2015	(2014)
Art 5 gegrond	1	(0)
Art 5 ongegrond	1	(1)
Art 9 gegrond	0	(0)
Art 9 ongegrond	0	(0)
Art 13 gegrond	1	(1)
Art 13 ongegrond	26	(15)



# Schorsingen en schrappingen

Ter verduidelijking van de door de tuchtrechter opgelegde zware maatregelen volgt hieronder een selectie van de uitspraken van de raden (voor zover tegen die uitspraken geen hoger beroep is ingesteld) en het Hof van Discipline, waarin een schorsing of schrapping is opgelegd. De schorsingen en schrappingen zijn in 2015 onherroepelijk geworden. Wat de schorsingen betreft gaat het hier om tuchtrechtelijke schorsingen ex artikel 48 Advocatenwet van maximaal een jaar (zie par. 2.13), niet om de bijzondere schorsingen van de artikelen 60ab of 60b van de Advocatenwet (zie par. 2.16). Het betreft korte samenvattingen van de uitspraken. De volledige uitspraken zijn geanonimiseerd gepubliceerd op [www.tuchtrecht.nl](http://www.tuchtrecht.nl).

## 4.1 Schorsingen

**Raad van Discipline Amsterdam, 11 december 2014, 14-274NH, ECLI:NL:TADRAMS:2014:329**

De advocaat heeft, nog in de proeftijd van een eerdere voorwaardelijke schorsing door de raad, wederom betalingsachterstanden laten ontstaan en niet voldaan aan herhaalde verzoeken van de deken. Tevens schiet de advocaat structureel tekort in het op adequate wijze voeren van haar praktijk. Tenuitvoerlegging schorsing van twee maanden (naast schorsing voor onbepaalde tijd ex art. 60b)

**Hof van Discipline, 19 januari 2015, 7229, ECLI:NL:TAHVD:2015:13**

Dekenbezwaar dat de advocaat zich in zijn brief aan de president van de rechtbank onnodig grievend heeft uitgelaten over drie rechters in die rechtbank. De rechters hadden een door de cliënt van de advocaat gedaan verzoek tot wraking van een andere rechter afgewezen. Dekenbezwaar is gegrond. De advocaat kreeg hiervoor een schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van vier weken opgelegd.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 2 februari 2015, ZWB 142-2014, ECLI:NL:TADRSHE:2015:28**

In geval van een opdracht van een cliënt tot het intrekken van een ingesteld hoger beroep, ligt het bovendien op de weg van de advocaat van die opdracht een schriftelijke bevestiging te verlangen, alvorens tot intrekking van het ingestelde hoger beroep over te gaan.

Klacht gegrond; voorwaardelijke schorsing 4 weken, proeftijd 2 jaar.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 2 februari 2015, 14-160, ECLI:NL:TADRARL:2015:33**

Het ging in deze zaak om schade als gevolg van een medische beroepsfout. De advocaat van klagster heeft de zaak in 2000 aangenomen en heeft, na onder meer een bespreking met haar cliënte en aansprakelijkstelling van het ziekenhuis, tot 2013 vrijwel niets gedaan. De cliënte moest steeds zelf het initiatief nemen om in contact te komen met de advocaat en moest steeds zelf naar de stand van zaken vragen. Als er al werd gereageerd was het antwoord dat de zaak was uitgesteld, terwijl niet gebleken is dat het herhaaldelijke uitstel (in ieder geval in de periode van 2003 tot en met 2010) gerechtvaardigd was. De zaak lijkt zelfs jarenlang geheel te hebben stilgelegen. De advocaat is ernstig tekort geschoten bij de behartiging van de belangen van haar cliënte. De raad heeft een voorwaardelijke schorsing van één maand opgelegd.

**Hof van Discipline, 06 februari 2015, 7286, ECLI:NL:TAHVD:2015:36**

De advocaat die van een tussenpersoon de echtscheidingsprocedure van klagster overnam en deze afwikkelde zonder enig contact of overleg met klagster, kreeg hiervoor een schorsing van één maand opgelegd.

**Raad van Discipline Amsterdam 17 februari 2015, 14-214A, ECLI:NL:TADRAMS:2015:50**

De advocaat is leningen aangegaan met cliënten en is vervolgens gemaakte betalingsafspraken niet nagekomen. Als gevolg daarvan kan de onafhankelijkheid van de advocaat ten opzichte van de cliënt niet worden gewaarborgd. Schorsing van drie maanden.

**Raad van Discipline Amsterdam 17 februari 2015, 15-020A,  
ECLI:NL:TADRAMS:2015:53**

Verweerder heeft niet voldaan aan de bijzondere voorwaarden waaronder in een eerdere beslissing van de raad een voorwaardelijke schorsing is opgelegd. Van verschoonbare omstandigheden is niet gebleken. Tenuitvoerlegging eerder opgelegde schorsing van drie maanden.

**Raad van Discipline Amsterdam 17 februari 2015, 14-297A en 14-298A,  
ECLI:NL:TADRAMS:2015:37**

De advocaten hebben structureel kansloze en niet toevoegingswaardige zaken behandeld en daarvoor toevoegingen aangevraagd en gedeclareerd. De advocaten hebben op hun kantoor een structuur gecreëerd waarbinnen het accent lag op het behalen van omzet ten koste van de kwaliteit van de rechtshulp. Schorsing van 12 maanden, waarvan 9 voorwaardelijk.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 23 februari 2015, 14-191,  
ECLI:NL:TADRARL:2015:22**

De advocaat van de wederpartij had klagers er toe bewogen een door hem opgestelde vaststellingsovereenkomst te ondertekenen, waarin bewust grove onjuistheden waren vermeld. Klagers waren onder druk gezet tot ondertekening doordat de indruk was gewekt dat de vaststellingsovereenkomst de enige uitweg voor hen was. Deze overeenkomst was zeer nadelig voor klagers en zeer gunstig voor de cliënt van de advocaat. Klagers leden daardoor grote financiële schade. Voor de raad was van belang dat de rechtbank in de civiele procedure die door klagers aanhangig was gemaakt tegen de cliënt van de advocaat en waarin de vernietiging van de vaststellingsovereenkomst was gevraagd, deze overeenkomst als misleidend heeft aangemerkt. Gelet op de ernst van de zaak heeft de raad een onvoorwaardelijke schorsing van twee maanden opgelegd.

**Raad van Discipline Den Haag 16 maart 2015, R.4526/14.111,  
ECLI:NL:TADRSGR:2015:81**

De advocaat is door de Raad voor de Rechtsbijstand als advocaat aan klager toegevoegd. De advocaat heeft, na aanvankelijk de wederpartij te hebben aangeschreven, geen verdere actie namens klager ondernomen en heeft evenmin met klager overleg gevoerd over vervolgstappen. De zaak is daardoor jaren blijven liggen. Daarnaast is de advocaat jarenlang in gebreke gebleven met het overdragen van het dossier aan de opvolgende advocaat van klager. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van één maand met een proeftijd van twee jaar.

**Hof van Discipline, 20 maart 2015, 7432, ECLI:NL:TAHVD:2015:87***Raad van discipline:*

Klachten over kwaliteit dienstverlening eigen advocaat deels gegrond. Verweerder had klager moeten informeren over de kans van slagen en het kostenrisico van een beroep op verjaring in de civiele procedure. De reconventionele vordering is zonder instemming van klager ingesteld en ontbeert bovendien een deugdelijke juridische onderbouwing. Klacht over weigering rekening en verantwoording af te leggen over ontvangen derdengelden eveneens gegrond. Beroep op niet-ontvankelijkheid wegens tijdsverloop gaat niet op. Verweerder moet gelet op de regelgeving over financiële aangelegenheden, gevoegd bij de fiscale bewaarplicht van zeven jaar, in staat zijn rekening en verantwoording af te leggen. Gelet op aard en ernst van de klachten en tuchtrechtelijke antecedenten onvoorwaardelijke schorsing van vier maanden.

*Hof van Discipline:*

De advocaat heeft zijn hoger beroep te laat ingesteld, zodat beslissing van raad onherroepelijk is geworden. Het hof heeft de ingangsdatum van de schorsing bepaald.

**Hof van Discipline, 20 maart 2015, 7447, ECLI:NL:TAHVD:2015:88***Raad van discipline:*

Dekenbezwaar. Verweerder heeft, door niet te reageren op herhaalde verzoeken om informatie van de deken, de werking van het tuchtrecht gefrustreerd en daardoor niet gehandeld als een behoorlijk advocaat betaamt. Schorsing van vier weken, waarvan twee voorwaardelijk.

*Hof van Discipline:*

De advocaat heeft zijn hoger beroep te laat ingesteld, zodat beslissing van raad onherroepelijk is geworden. Het hof heeft de ingangsdatum van de schorsing bepaald.

**Hof van Discipline, 23 maart 2015, 7290, ECLI:NL:TAHVD:2015:95**

Ondanks verzoeken en aanmaningen gedaan namens de deken, toezeggingen van de advocaat en een eerdere tuchtrechtelijke veroordeling, legde de advocaat nog steeds de jaarstukken niet over aan de deken. Hij kreeg hiervoor een schorsing van zes maanden opgelegd.

De volgende drie uitspraken betreffen één advocaat:

**Hof van Discipline, 10 april 2015, 7278, ECLI:NL:TAHVD:2015:114****Hof van Discipline, 10 april 2015, 7280, ECLI:NL:TAHVD:2015:115****Hof van Discipline, 10 april 2015, 7279, ECLI:NL:TAHVD:2015:116**

Zaak 7278: Klager heeft op verzoek van de advocaat een voorschot overgemaakt op de derdenrekening van de advocaat. Dat verzoek is in strijd met artikel 6 lid 1 Verordening op de administratie en de financiële integriteit. De advocaat



heeft hiervoor geen genoegzame verklaring gegeven. Daarnaast voldoet de specificatie van de declaratie niet aan de eisen die daaraan mogen worden gesteld. De advocaat kreeg hiervoor een schorsing van twee weken opgelegd. Zaak 7280: Dekenbezwaar. De advocaat heeft zekerheid in de vorm van een hypotheekrecht bedongen van zijn cliënt in verband met een aan deze cliënte verstrekte geldlening van € 100.000,-. Dit is tuchtrechtelijk niet toelaatbaar onafhankelijk van de vraag of de lening is verstrekt ter voldoening van de declaratie van de advocaat. Schorsing van één maand. Zaak 7279: De advocaat had klaagster niet gewezen op de mogelijkheden van gefinancierde rechtsbijstand en hij ontving op zijn verzoek van klaagster een bedrag van ruim € 15.200,- in contanten, waarvoor hij nooit een rekening of specificatie verstuurde. De advocaat kreeg hiervoor een schorsing van één maand opgelegd.

**Hof van Discipline, 10 april 2015, 7353, ECLI:NL:TAHVD:2015:109**

Dekenbezwaar. De advocaat heeft met meerdere vrouwelijke cliënten seksueel en/of lichamelijk contact gehad, terwijl zij daarvan niet gediend waren. Het Hof verzwart de door de raad opgelegde schorsing van twee maanden, waarvan één voorwaardelijk, tot een schorsing van zes maanden.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 13 april 2015, L 205-2014, ECLI:NL:TADRSHE: 2015: 85**

Verweerster heeft klaagster herhaaldelijk rechtstreeks benaderd, terwijl zij wist dat deze werd bijgestaan door een advocaat, zonder dat de in Gedragsregel 18 lid 1 bedoelde toestemming was gegeven en zonder dat de in Gedragsregel 18 lid 2 bedoelde uitzonderingssituatie zich voordeed. Klacht gegrond. Voorwaardelijke schorsing van twee weken.

**Raad van Discipline Den Haag 20 april 2015, R.4647/14.232, ECLI:NL:TADRSGR:2015:196**

De advocaat heeft een klacht ingediend tegen de deken. In zijn klachtbrief heeft hij een vergelijking gemaakt met de Grote Terreur uit de periode 1936-1938 en het Naziregime. Het handelen van de deken vergelijken met de terreurdaden van Stalin en Hitler is, ook naar objectieve maatstaven gemeten, onnodig grievend. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van een maand met een proeftijd van twee jaar.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 11 mei 2015, L 323 - 2014, ECLI:NL:TADRSHE: 2015: 109**

Gedurende lange tijd betaling van derdengelden verricht zonder dat de medebestuurder daarin is gekend. Het is niet toegestaan om voor het verlenen van goedkeuring mandaat te verlenen aan een derde (artikel 6 Modelstatuten). De kern van de Verordening op de administratie en de

financiële integriteit (Vafi) is dat betalingen slechts door de twee bestuursleden gezamenlijk mogen worden gedaan. Verweerder wist dat de betalingen niet door het medebestuurder werden geautoriseerd en ondertekend. Handelen in strijd met de Vafi wordt een advocaat tuchtrechtelijk ernstig aangerekend. Bezwaar gegrond; openbaarmaking schorsing drie maanden; art 48 lid 3 Advocatenwet (oud)

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 11 mei 2015, L 20 - 2015, ECLI:NL:TADRSHE:2015:111**

Aan de vaststelling dat een advocaat zich heeft schuldig gemaakt aan een handelen of nalaten in strijd met artikel 46 Advocatenwet, hoeft geen onherroepelijke beslissing van een tuchtrechter ten grondslag te liggen. Uit artikel 48e van de Advocatenwet volgt immers niet dat het noodzakelijk is dat door de tuchtrechter onherroepelijk is beslist over de gegrondheid van een klacht. De raad geeft last tot tenuitvoerlegging van de eerder opgelegde voorwaardelijke schorsing van twee weken.

**Hof van Discipline, 18 mei 2015, 7387, ECLI:NL:TAHVD:2015:151**

Verweerder heeft in strijd met de Wet op de Rechtsbijstand en Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur 2013 krachtens de Wet op de Rechtsbijstand gehandeld door, toen hij het maximum aantal te verkrijgen toevoegingen had bereikt, op naam van een andere advocaat toevoegingen aan te vragen. Instellen kansloos hoger beroep tuchtrechtelijk verwijtbaar. Handelen in strijd met artikel 6 Verordening op de administratie en de financiële integriteit en Gedragsregel 23. De raad verklaarde het dekenbezwaar gegrond en legde een schorsing van drie maanden met openbaarmaking op. Verweerder stelde hoger beroep in en trok dit vervolgens in. Het hof bepaalt de aanvangsdatum van de schorsing op de voet van art 56 lid 5 Advocatenwet.

**Raad van Discipline Den Haag 15 juni 2015, R.4599/14.184, ECLI:NL:TADRSGR:2015:144**

De advocaat heeft niet tijdig beroep ingesteld tegen een beslissing op bezwaar. Hij heeft klager niet geïnformeerd over deze beroepsfout en niet gereageerd op een verzoek van de rechtbank om de reden van deze termijnoverschrijding toe te lichten. Hij heeft verzuimd het griffierecht tijdig te voldoen en heeft klager geen opdrachtbevestiging en correspondentie gestuurd. Daarnaast heeft hij klager niet geïnformeerd over zijn schrapping van het tableau. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van één maand met een proeftijd van twee jaar.

**Hof van Discipline, 22 juni 2015, 7424, ECLI:NL:TAHVD:2015:225**

De advocaat heeft voor klagers diverse toevoegingen aangevraagd, maar klagers konden ondanks terugbelverzoeken geen contact meer met de

advocaat krijgen. Daarnaast heeft de advocaat een document dat klagers hadden opgesteld ten behoeve van de zitting bij het gerechtshof ondanks andersluidende toezegging niet ingediend. Zes maanden schorsing, waarvan drie maanden onvoorwaardelijk.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 22 juni 2015, 14-138, ECLI:NL:TADRARL:2015:88**

Verweerder heeft voor klager een kansloze procedure gevoerd door zijn vordering te baseren op mede-eigendom van klager en zijn broer van het vroegere ouderlijk huis. Van mede-eigendom was echter geen sprake, wat verweerder uit de stukken had kunnen weten. Hij heeft hiermee een ernstige juridische fout gemaakt. Klager heeft de procedure ook verloren. Verweerder heeft met zijn declaratie van circa € 14.000,- aan klager een exorbitant hoog bedrag gedeclareerd. Dat verweerder zich in zijn algemene voorwaarden heeft vrij getekend voor het eigen risico dat hij met zijn verzekeraar is overeengekomen, is ongeoorloofd. Gelet op het tuchtrechtelijk verleden van verweerder, het feit dat hij geen inzicht heeft getoond in de onjuistheid van zijn handelen en de ernst van de gegrond verklaarde klachten, legt de raad hem een schorsing op voor vier maanden, waarvan twee maanden voorwaardelijk.

**Hof van Discipline, 21 augustus 2015, 7411, ECLI:NL:TAHVD:2015:246**

De advocaat heeft de opdracht en de daarvoor geldende (financiële) voorwaarden niet schriftelijk bevestigd aan klager. Verder heeft hij de financiële consequenties van zijn dienstverlening niet met de cliënt besproken en ook geen inzicht heeft gegeven in de wijze waarop en de frequentie waarmee hij zou declareren. Hij heeft het bedongen honorarium in contanten aanvaard zonder een kwitantie uit te schrijven of een factuur te sturen. Daarnaast was hij onvoldoende bereikbaar. De advocaat kreeg hiervoor een schorsing van drie maanden.

**Hof van Discipline, 21 augustus 2015, 7467, ECLI:NL:TAHVD:2015:245**

De advocaat die verzuimd had voor zijn cliënt tijdig appel in te (laten) stellen en bovendien de cliënt hierover onjuist had geïnformeerd, kreeg zes weken schorsing opgelegd.

**Raad van Discipline Den Haag 7 september 2015, R.4814/15.124, ECLI:NL:TADRSGR:2015:262**

De advocaat heeft geen, althans onvoldoende gehoor gegeven aan het verzoek van de deken om medewerking te verlenen aan een tuchtrechtelijk onderzoek. Daardoor heeft de advocaat gehandeld in strijd met gedragsregel 37, aangezien de deken daardoor werd belemmerd in zijn taak als toezicht-houder, terwijl het onderzoek evident noodzakelijk was. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van twee weken met een proeftijd van twee jaar.

**Raad van Discipline Den Haag 14 september 2015, R.4781/15.91,  
ECLI:NL:TADRSGR:2015:206**

De advocaat heeft er gedurende een langere periode bij herhaling blijk van gegeven voor hem geldende beroepsregels te veronachtzamen. Na de start van het strafrechtelijk onderzoek tegen zijn cliënt en hemzelf, heeft de advocaat te kennen gegeven het verwijtbare van zijn handelen in te zien en aangekondigd zijn praktijkvoering te zullen verbeteren. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van twee weken met een proeftijd van twee jaar.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 5 oktober 2015, ZWB 36 -2015,  
ECLI:NL:TADRSH: 2015: 214**

Verweerder zou voor klagerster een beslagrekest opstellen. Verweerder heeft van juli 2012 tot januari 2014 echter niets gedaan en heeft daardoor onvoldoende voortvarend gehandeld. Klacht gegrond; voorwaardelijke schorsing van twee weken.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 5 oktober 2015, 15-42,  
ECLI:NL:TADRARL:2015:155**

De klagende advocaat (klager) verwijt de verwerende advocaat (verweerder) dat hij op allerlei manieren heeft geprobeerd om zijn cliënt (X), verdachte in een grote strafzaak, af te pakken. Verweerder heeft met toestemming van klager een keer contact met X gehad in het huis van bewaring. De raad kan niet vaststellen of X toen aan verweerder heeft gevraagd om zijn zaak over te nemen. Nadat klager daarna per e-mail aan verweerder heeft laten weten dat X vooralsnog niet het dossier aan verweerder wilde overdragen, had verweerder zich niet richting het gerechtshof mogen presenteren als de opvolgend raadsman van X. Voorts stelt de raad vast dat verweerder getracht heeft of in ieder geval de indruk heeft gewekt getracht te hebben de overname van de zaak te bewerkstelligen door een geldbedrag van in totaal € 4.000,-- contant aan X ter beschikking te stellen en X een horloge te geven. Het verweer van verweerder dat het zou gaan om een geldlening gaat niet op. Het is immers ongewenst dat een advocaat geld leent aan (toekomstige) cliënten omdat dit de onafhankelijkheid van de advocaat aantast. Verweerder krijgt een voorwaardelijke schorsing van een maand.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 12 oktober 2015, L 64-2015 ,  
ECLI:NL:TADRSH: 2015: 222**

Redelijke termijn niet overschreden, derhalve klacht ontvankelijk. Tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld door verjaring niet te stuiten en daarover onvoldoende met klager te communiceren en door geen schriftelijk onderbouwd advies over kans van slagen uit te brengen. Niet gebleken dat verweerder onvoldoende voortvarendheid heeft betracht noch dat hij aansprakelijkstelling niet heeft doorgeleid. Klacht (gedeeltelijk) gegrond. Schorsing van een maand.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 12 oktober 2015, I 57-2015, ECLI:NL:TADRSHE: 2015: 220**

Tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld door termijn voor indienen nadere stukken ongebruikt te laten verstrijken en door griffierecht niet tijdig te betalen, waardoor eerst in eerste aanleg en voorts in appel niet-ontvankelijkheid volgde. Voorts tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld door beschikkingen niet aan klagers door te sturen. Niet gebleken dat verweerder het verzoekschrift verkeerd heeft geredigeerd, dat door verweerders toedoen stukken in het ongereede zijn geraakt, dat hij zich ten onrechte als adoptierecht-specialist afficheert of dat hij de indruk wekt te bemiddelen in buitenlandse adopties. Klacht (gedeeltelijk) gegrond. Voorwaardelijke schorsing twee weken.

**Hof van Discipline, 26 oktober 2015, 7327, ECLI:NL:TAHVD:2015:300**

Dekenbezwaar dat de advocaat de afspraken uit kantoorbezoeken niet nakomt en geen financiële informatie aanlevert. Gelet op onder meer de gezondheidstoestand van de advocaat en de toezegging ter zitting dat de advocaat zich als advocaat zal laten uitschrijven, komt het hof tot een lagere maatregel dan door de raad is opgelegd. Schorsing voor de duur van een jaar.

**Hof van Discipline, 26 oktober 2015, 7328, ECLI:NL:TAHVD:2015:301**

De advocaat heeft tot tweemaal toe in een namens klager gevoerde appelprocedure niet of te laat een memorie van grieven ingediend. De advocaat kan geen aanspraak maken op een vermeend recht op opschorting van zijn werkzaamheden vanwege non-betaling door klager, omdat uit zijn handelen niet is gebleken dat hij gebruik maakte van een opschortingsrecht. Los van het dekenbezwaar in zaak 7327 legt het hof in deze zaak een zelfstandige maatregel op. Schorsing voor de duur van drie maanden.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 10 november 2015, 15-220, ECLI:NL:TADRARL: 2015:171**

De advocaat stond klager onzorgvuldig bij in een hogerberoepprocedure. Klager werd minimaal op de hoogte gehouden van de voortgang van die procedure en de door de advocaat ingediende aanvullende grieven waren volstrekt beneden de maat. De advocaat gaf klager daarvan de schuld, want hij zou van klager onvoldoende stukken hebben gekregen. Indien dat echt zo was, wat volgens de raad door de stukken wordt weersproken, dan had de advocaat zich aan de zaak moeten onttrekken. Dat heeft hij niet gedaan. De advocaat ontkent, wat hij ook blijft doen tijdens de zitting bij de raad, dat hij met klager een vaste prijsafpraak heeft gemaakt. Uit een e-mail van de advocaat zelf blijkt echter dat die afspraak wel degelijk is gemaakt. Dat rekent de raad de advocaat zwaar aan. De advocaat heeft zich zelf van het tableau laten schrappen. De raad legt een schorsing op van een jaar, waarbij alle eerdere tuchtrechtelijke veroordelingen ook een rol spelen.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 11 november 2015, 15-222,  
ECLI:NL:TADRARL:2015:170**

De advocaat is door klaagster ingeschakeld om haar bij te staan in haar echtscheidingsprocedure. Uit de stukken blijkt duidelijk dat klaagster op een zeker moment wilde dat de advocaat een voorlopige voorzieningenprocedure zou starten. Dat heeft de advocaat echter niet gedaan, ook niet alsnog na dringende e-mails van klaagster daarover. Dat hierover andere afspraken zouden zijn gemaakt, kan de advocaat niet aantonen. De advocaat heeft, ondanks veelvuldige verzoeken van haar, klaagster niet op de hoogte gehouden over de stand van zaken of ingelicht over belangrijke termijnen, verder heeft hij haar onduidelijke en/of onjuiste informatie verstrekt en - zonder haar instemming vooraf schikkingsvoorstellen aan de advocaat van de wederpartij gedaan, waarover hij klaagster vervolgens ook niet informeerde. De advocaat is hiermee zeer ernstig tekortgeschoten in zijn dienstverlening aan klaagster. De advocaat heeft zich al laten schrappen van het tableau sinds 31 december 2013. De raad legt een schorsing van een jaar op, waarbij alle eerdere tuchtrechtelijke veroordelingen ook een rol spelen.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 23 november 2015, 15-236,  
ECLI: NL:TADRARL:2015:169**

De advocaat is op toevoegingsbasis begin februari 2014 ingeschakeld door klager voor twee geschillen, tegen een deurwaarder en in een hoger-beroepsprocedure in een schuldsaneringskwestie. Omstreeks oktober 2014 heeft de advocaat klager laten weten dat hij per 1 januari 2015 met zijn praktijk zou stoppen. Gebleken is dat de advocaat al die tijd, in elk geval tot eind december 2014 waarop hij nog snel een concept-dagvaarding aan klager heeft toegestuurd, in het geschil met de deurwaarder niets voor klager heeft gedaan en hem ook niet op de hoogte heeft gehouden. Dat het zo lang heeft geduurd wordt ook door klager erkend. Deze kwestie wordt overgenomen door een andere advocaat. In de schuldsanerings-kwestie blijkt dat de advocaat niet de nodige voorbereiding heeft gedaan voor de zitting en dat hij de uitspraak van het hof niet met klager heeft besproken. Per 1 januari 2015 heeft de advocaat zich laten schrappen van het tableau. Daarmee rekening houdend en gelet op eerdere tuchtrechtelijke veroordelingen legt de raad de advocaat een schorsing van een jaar op met veroordeling tot betaling een geldboete van in principe € 1.500. Die boete wordt gematigd tot € 500 indien de advocaat de eigen bijdrage van € 811 voor ontoereikende rechtsbijstand in de schuldsaneringskwestie tijdig aan klager terugbetaalt. De advocaat moet tevens het griffierecht en de reiskosten van klager aan hem vergoeden.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 30 november 2015, 15-308/DB/ZWB, ECLI:NL:TADRSHE:2015:255**

Het niet schriftelijk vastleggen van de met cliënt gemaakte financiële afspraken en het verzenden van een declaratie meer dan vijf jaar na dato van de laatste werkzaamheden, over een periode van vier jaar en enkel naar aanleiding van een conflict met de cliënt in de persoonlijke sfeer, betaamt een behoorlijk advocaat niet en is tuchtrechtelijk verwijtbaar. Klacht gegrond; voorwaardelijke schorsing twee weken.

**Hof van Discipline, 4 december 2015, 7576, ECLI:NL:TAHVD:2015:321**

Uit de feiten en omstandigheden komt een beeld naar voren van een advocaat die zijn zaken slecht voorbereidt en alles op het laatste nippertje nog moet regelen. De advocaat is in gebreke gebleven tijdig en correcte draagkrachtberekening bij de rechtbank in te dienen. Een advocaat die optreedt in alimentatie kwesties behoort zijn cliënt bovendien een gedegen uitleg te geven van de draagkrachtberekening en van de discussiepunten die tijdens de zitting aan de orde kunnen komen. Een bespreking een half uur voor de zitting is daartoe veel te kort. In de oplegging van de maatregel wordt zwaar meegewogen dat dit handelen van verweerder heeft plaatsgevonden tijdens de proeftijd van een voorwaardelijke schorsing. Schorsing van 14 dagen.

**Raad van Discipline Den Haag 14 december 2015, R.4803/15.113, ECLI:NL:TADRSGR:2015:351**

De advocaat heeft nagelaten klaagster schriftelijk te informeren over de al dan niet bestaande mogelijkheden in de zaak en de daaraan voor klaagster verbonden risico's en financiële consequenties. De advocaat heeft niet binnen een redelijke termijn op de verzoeken van klaagster om informatie gereageerd. Daarnaast heeft hij na incassering van een voorschot geen werkzaamheden meer voor klaagster verricht. Tot slot heeft de advocaat nagelaten om klaagster een door haar verzochte specificatie van een declaratie toe te zenden. Voorwaardelijke schorsing voor de duur van twee weken met een proeftijd van twee jaar, en met de bijzondere voorwaarde dat de advocaat binnen één maand na het onherroepelijk worden van de beslissing het door klaagster aan hem betaalde voorschot aan klaagster terugbetaalt.

## 4.2 Schrapingen

### **Hof van Discipline, 30 januari 2015, 7211, ECLI:NL:TAHVD:2015:32**

De advocaat voldeed niet aan de vereisten uit diverse verordeningen (vakbekwaamheidspunten niet behaald, niet beschikken over een kantoor en niet verzekerd zijn tegen het risico van beroepsaansprakelijkheid), mede door een zich al jaren manifesterend alcoholprobleem. Schraping.

### **Hof van Discipline, 23 maart 2015, 7316, ECLI:NL:TAHVD:2015:91**

De advocaat bleef werken tijdens een schorsing en gaf geen reactie aan de deken op diens vragen. Daarnaast handelde hij in strijd met de Verordening op de Administratie en Financiële Integriteit door de derdengeldenrekening te gebruiken voor lopende bedrijfsactiviteiten en door niet verzekerd te zijn tegen het risico van beroepsaansprakelijkheid. Schraping.

### **Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 13 april 2015, ZWB 227-2014, ECLI:NL:TADRSHE: 2015: 86**

Tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld door zich onbereikbaar te houden voor klagers, klagers niet op de hoogte te houden van de stand van zaken, hen ten onrechte mede te delen dat hij voor hen documenten uit Venezuela had ontvangen, de contactpersoon in Venezuela niet te betalen, waardoor deze niets meer wilde doen en niet te voldoen aan het verzoek van klagers om teruggave van hun originele documenten. Klacht gegrond; schraping.

De volgende drie uitspraken betreffen één advocaat:

### **Hof van Discipline, 22 mei 2015, 7324, ECLI:NL:TAHVD:2015:163**

### **Hof van Discipline, 22 mei 2015, 7426, ECLI:NL:TAHVD:2015:163**

### **Hof van Discipline, 22 mei 2015, 7427, ECLI:NL:TAHVD:2015:163**

Zaak 7324: De advocaat declareerde excessief in een strafzaak en heeft zijn cliënt niet gewezen op de mogelijkheid om het geschil over de hoogte van de declaratie in een civiele procedure te doen beslechten. Daarnaast heeft de advocaat in strijd met artikel 2 van de Verordening op de administratie en financiële integriteit van zijn cliënt bedragen geëist zonder daaraan schriftelijke facturen ten grondslag te leggen. Ook heeft hij zijn cliënt ernstig onder druk gezet om te betalen

Zaak 7426: De advocaat reageerde niet of onvoldoende in verschillende dossiers en deed expliciete toezeggingen aan klager, zijn stafmedewerkers en andere advocaten niet gestand.

Zaak 7427: De advocaat weigerde ondanks verschillende herinneringen en in weerwil van zijn schriftelijke toezeggingen de hoofdelijk omslag te voldoen.



De volgende vier uitspraken betreffen één advocaat:

**Hof van Discipline, 16 november 2015, 7536, ECLI:NL:TAHVD:2015:316**

**Hof van Discipline, 16 november 2015, 7537, ECLI:NL:TAHVD:2015:317**

**Hof van Discipline, 16 november 2015, 7538, ECLI:NL:TAHVD:2015:318**

**Hof van Discipline, 16 november 2015, 7539, ECLI:NL:TAHVD:2015:319**

De advocaat heeft volstrekt onvoldoende de belangen van zijn cliënten behartigd en daarbij de cliënten niet op de hoogte gehouden van de aanpak van de zaak en de voortgang van de werkzaamheden. Bovendien zijn er ook klachten van klagers in een drietal andere zaken. De advocaat heeft zich via websites geprofileerd als de specialist op WIA en PGB gebied. Hij is zaken blijven aannemen, terwijl zijn praktijk hem boven het hoofd is gegroeid, waardoor hij veel cliënten die zich, gelet op de aard van de problematiek, in een kwetsbare positie bevonden, schade heeft toegebracht door stappen te zetten of na te laten die voor deze cliënten grote en vaak onherroepelijke gevolgen hebben gehad. Schrapping.

**Hof van Discipline, 4 december 2015, 150011, ECLI:NL:TAHVD:2015:303**

Dekenbezwaar. De advocaat heeft de deken belemmerd in zijn toezichthoudende taak doordat hij jaarstukken en financiële bescheiden niet (tijdig) aanreikte. Schrapping.





mw. mr. S. Wieberdink  
mr. C. Wiggers

Lid-advocaat  
Lid-advocaat

mr. S. van Andel  
mr. A. de Groot  
mr. G. Kaaij  
mr. H.C.M.J. Karskens  
mw. mr. J.M. van de Laar  
mr. A.G. van Marwijk Kooy  
mr. M. Middeldorp  
mr. G.J.W. Pulles  
mw. mr. B. Roodveldt  
mr. M.W. Schüller  
mr. K. Straathof  
mr. J.J. Trap  
mw. mr. M.J. Westhoff  
mr. M. Ynzonides

Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat

mw. mr. S.M. Balkema  
mw. mr. L.H. Rammeloo  
mw. mr. S. van Excel  
mw. mr. J.H. Bennaars  
mr. M.J.E. van den Bergh  
mr. M.E. Coenraads  
mw. mr. N. Damen  
mw. mr. H.J. Delhaas  
mr. S.H. van den Ende  
mr. J.G. Geertsma  
mw. mr. C.C. Horrevorts  
mr. M.A. Hupkes  
mw. mr. A. Lof  
mr. H. Oomen  
mw. mr. E.J.M. van Rijckevorsel-Teeuwen  
mr. R.L.M.M. Tan  
mw. mr. M.A.H. Verburgh  
mw. mr. S.C. Zum Vörde Sive Vörding

Griffier  
Griffier  
Griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier

## Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden

(Gelderland, Overijssel, Midden-Nederland, Noord-Nederland)

### Naam

mr. M.F.J.N. van Osch  
mw. mr. S.H. Bokx-Boom  
mw. mr. F.P. Dresselhuys-Doeleman  
mw. mr. drs. M.J. Grapperhaus  
mw. mr. K.H.A. Heenk  
mw. mr. M.M. Lorist  
mr. C. van den Noort  
mr. H.M.M. Steenberghe  
mr. R.A. Steenbergen  
mr. J.R. Veerman  
mr. A.E. Zweers

mw. mr. E. van Asselt-Pronk  
mr. J.H. Brouwer  
mr. P.L.G. Buisman  
mr. J.R.O. Dantuma  
mr. P.J.F.M. de Kerf  
mr. W.H. Kesler  
mr. H.J.P. Robers  
mw. mr. M.J.J.M. van Roosmalen  
mw. mr. L.J. van der Veen  
mw. mr. G.J. van der Veer  
mw. mr. K.J. Verrips  
mr. E.J. Verster  
mr. P.H.F. Yspeert

mr. G.R.M. van den Assum  
mw. mr. A.D.G. Bakker  
mw. mr. E. Bige  
mw. mr. A.T. Bolt  
mr. F.L.M. Broeders  
mr. G.W. Brouwer  
mr. R.J.A. Dil  
mr. H. Dulack  
mr. G. Ham  
mr. I.P.A. Heijst  
mr. J.A. Holsbrink  
mw. mr. M.I. van Horssen-Bok

### Functie

Voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter

Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat

Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat

mw. mr. M.I. van Kalmthout	Plv. lid-advocaat
mr. F. Klemann	Plv. lid-advocaat
mr. F.A.M. Knüppe	Plv. lid-advocaat
mr. G.E.J. Kornet	Plv. lid-advocaat
mr. A.H. Lanting	Plv. lid-advocaat
mr. K.F. Leenhouts	Plv. lid-advocaat
mr. R.P.F. van der Mark	Plv. lid-advocaat
mr. H.J. Meijer	Plv. lid-advocaat
mr. P.R.M. Noppen	Plv. lid-advocaat
mr. C.W.J. Okkerse	Plv. lid-advocaat
mw. mr. M.A. Pasma	Plv. lid-advocaat
mr. N.H.M. Poort	Plv. lid-advocaat
mr. L.A.M.J. Pütz	Plv. lid-advocaat
mw. mr. E.A.T.M. Steverink	Plv. lid-advocaat
mr. H.H. Tan	Plv. lid-advocaat
mr. B.E.J.M. Tomlow	Plv. lid-advocaat
mr. M.W. Veldhuijsen	Plv. lid-advocaat
mr. P.P. Verdoorn	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.M.T. Weersink	Plv. lid-advocaat
mr. P.S. van Zandbergen	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.S.M. Zweerman-Oude Breuil	Plv. lid-advocaat
mw. mr. D.C. van der Kwaak-Wamelink	Griffier
mw. mr. M.M. Goldhoorn	Griffier
mw. mr. H.A.M. Ritsma-Hartman	Griffier
mw. mr. P.J.G. van den Boom	Plv. griffier
mw. mr. P.H. Burger	Plv. griffier
mw. mr. A. Huber	Plv. griffier
mw. mr. J.M.G. Kuin-van den Akker	Plv. griffier
mw. mr. S. le Noble	Plv. griffier
mw. mr. A.M. van Rossum	Plv. griffier
mw. mr. G.H.J. Spee	Plv. griffier
mw. mr. M.Y.A. Verhoeven	Plv. griffier

## Raad van Discipline Den Haag

(Den Haag, Rotterdam)

### Naam

mw. mr. M.F. Baaij  
jhr. mr. A.W. Beelaerts van Blokland  
mw. mr. C.H. van Breevoort-de Bruin  
mw. mr. M.P.J.G. Göbbels  
mr. G.A.F.M. Wouters

mw. mr. P.O.M. van Boven-de Groot  
mw. mr. J.G. Colombijn-Broersma  
mr. L.P.M. Eenens  
mr. R. de Haan  
mr. W.J. Hengeveld  
mw. mr. T. Hordijk  
mw. mr. H.E. Meerman  
mr. A.J.N. van Stigt

mr. M. Aukema  
mr. L.Ph.J. baron van Utenhove  
mw. mr. M.G. van den Boogerd  
mr. J.J. van der Gouw  
mr. P.S. Kamminga  
mw. mr. J.A. van Keulen  
mr. J.H.M. Nijhuis  
mr. P.J.E.M. Nuiten  
mr. P.C.M. van Schijndel  
mr. G.J. Schipper  
mw. mr. C.A. de Weerdt  
mr. E.J. van der Wilk

mw. mr. M. Boender-Radder  
mw. mr. K.N. Schuurmans-van Erkel  
mw. mr. A.H. van Haga  
mr. P. Rijpstra  
mw. mr. M.M.C. van der Sanden

### Funcie

Voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter

Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat

Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat

Griffier  
Griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier

## Raad van Discipline 's-Hertogenbosch

(Oost-Brabant, Limburg, Zeeland-West-Brabant)

### Naam

mw. mr. W.E.A. Gimbrere-Straetmans  
mr. G.J.E. Poerink  
mr. E.P. van Unen  
mr. P.H. Brandts  
mr. J.K.B. van Daalen  
mw. mr. M.I.J. Hegeman

mr. W.H.N.C. van Beek  
mr. L.W.M. Caudri  
mw. mr. M.B.Ph. Geeraedts  
mr. J.J.M. Goumans  
mr. J.D.E. van den Heuvel  
mr. A.L.W.G. Houtakkers  
mw. mr. E.J.P.J.M. Kneepkens  
mr. S.A.R. Lely

mw. mr. A. Groenewoud  
mr. L.J.G. de Haas  
mw. mr. J.C. van den Dries  
mr. U.T. Hoekstra  
mr. A.S. Sol  
mr. L.R.G.M. Spronken  
mr. H.C.M. Schaeken  
mw. mr. N.M. Lindhout-Schot  
mr. R. Gebel  
mr. J.F.E. Kikken  
mw. mr. P.J.W.M. Theunissen  
mr. A.J.F. van den Dok

mw. mr. I.J.M. Huysmans-van Opstal  
mw. mr. Th.H.G. van de Langenberg  
mw. mr. A.M.T.A. Verhagen  
mw. mr. C.M. van den Reek

### Functie

voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter  
Plv. voorzitter

Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat  
Lid-advocaat

Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat

Griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier  
Plv. griffier





mr. J. Italianer  
mr. F.A.M. Knüppe  
mr. M. Pannevis  
mr. C.A.M.J. Raymakers  
mw. mr. J.A. Schaap  
mr. G.J.L.F. Schakenraad  
mw. mr. E. Schutte  
mw. mr. E.M. Soerjatin  
mr. I.E.M. Sutorius  
mw. mr. D.J.B. de Wolff  
mr. V. Wolting  
mr. A.A.H. Zegers

mw. mr. C.M.J. Gijzen  
mw. mr. A.N. Kikkert  
mw. mr. I.F. Schouwink  
mw. mr. N.A.M. Sinjorgo

Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat  
Plv. lid-advocaat

Griffier  
Griffier  
Griffier  
Plv. griffier

# Links

[www.hofvandiscipline.nl](http://www.hofvandiscipline.nl)  
[www.raadvandiscipline.nl](http://www.raadvandiscipline.nl)

Uitspraken: [www.tuchtrecht.nl](http://www.tuchtrecht.nl)

## Colofon

**Redactie:**

Mw mr. A.N. Kikkert, hoofdgriffier Hof van Discipline

Mr. M.A.H. Verburgh, stafjurist raden van discipline



